

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 91/2020-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Katarínou Andráš Leškovou, Plzenská 2, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/95/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/95/2013 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov sa v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/95/2013 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **325,42 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. októbra 2018 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/95/2013. Sťažovateľka navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať jej primerané finančné zadostučinenie 2 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 33T/95/2013 vyplýva, že na základe obžaloby podanej okresnému súdu 30. septembra 2013 sa v označenej veci vedie trestné konanie proti obžalovanému [REDAKOVANÉ] pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a pre prečin nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. a) a c) a ods. 2 písm. a) a b) Trestného zákona. Sťažovateľka má v tomto konaní procesné postavenie poškodenej a uplatňuje si nárok na náhradu škody vo výške 1 577,95 eur „*titulom bolestného, titulom straty na služobnom plate počas trvania práceneschopnosti a poškodenia autorádia*“. Okresný súd v predmetnej trestnej veci opakovane nariadil hlavné pojednávanie (spolu 28 termínov), ktoré však bolo v 14 prípadoch odročené na základe prekážky na strane obžalovaného.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta prieťahy v napadnutom konaní, okresnému súdu vytýka, že dostatočným spôsobom nevyužil prostriedky, ktoré mu dáva Trestný poriadok na to, aby zabezpečil účasť obžalovaného na hlavnom pojednávaní.

4. Sťažovateľka podala 6. augusta 2018 sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorú predseda okresného súdu v odpovedi na sťažnosť z 21. augusta 2018 vyhodnotil ako nedôvodnú. Ďalšiu sťažnosť podala sťažovateľka Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) 28. júna 2019, tá bola postúpená na vybavenie okresnému súdu a ten listom z 30. septembra 2019 oznámil sťažovateľke, že v postupe zákonného sudcu žiadne neodôvodnené prieťahy nezistil.

II.

Vyjadrenia účastníkov

5. Na výzvu ústavného súdu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie sa podaním č. k. 1SprO/569/2020 z 29. apríla 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu, ktorý poukázal na stanovisko zákonného sudcu pripojené k vyjadreniu. V ňom zákonný sudca na základe podrobného chronologického prehľadu úkonov konštatoval, že procesné úkony boli vykonávané priebežne a bez prieťahov.

6. Sťažovateľka možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 29. apríla 2020 v lehote určenej ústavným súdom nevyužila.

7. Podaním doručeným ústavnému súdu 22. januára 2020 nazvaným „*URGENCIA*“, podaným sťažovateľkou osobne, sťažovateľka poukázala na pochybenia okresného súdu v namietanom trestnom konaní, ale aj v ďalšom trestnom konaní vedenom na okresnom súde proti obžalovanému [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. 6T/84/2017, pričom namietala najmä závery znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] č. 3/2019 zo 7. mája 2019, na základe ktorého došlo k prerušeniu súdneho konania vedeného pod sp. zn. 33T/95/2013, a to uznesením okresného súdu č. k. 33T/95/2013-1000 z 24. mája 2019.

8. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 33T/95/2013 je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Navyše, okresný súd na uskutočnení ústneho pojednávania netrvá a sťažovateľka bola o možnosti postupu podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde oboznámená vo výzve na zaujatie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu zo 17. júna 2020.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

9. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

11. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť aj v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán. Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jeho odročenia.

12. Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

13. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že v danom prípade ide o trestné konanie s jediným obžalovaným, voči ktorému je vedené trestné stíhanie pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a pre prečin nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. a) a c) a ods. 2 písm. a) a b) Trestného zákona. Z pohľadu ústavného súdu teda nejde

o konanie, ktoré by sa svojou zložitosťou z hľadiska hmotnoprávneho alebo z hľadiska procesného práva vymykalo agende štandardne rozhodovanej okresným súdom.

14. K druhému posudzovanému kritériu ústavný súd konštatuje, že z obsahu vyžiadaného súdneho spisu je zrejmé, že k celkovej dĺžke konania prispelo v prvom rade správanie obvineného, ktorý sa z celkovo 28 nariadených pojednávaní nezúčastnil na spolu štrnástich, a to prevažne z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu. Nepriaznivý stav obvineného potvrdzovaný ošetrojúcimi lekármi, ako aj opakovanými hospitalizáciami napokon vyústil aj k prerušeniu trestného konania z dôvodu podľa § 290 ods. 1 v spojení s § 283 ods. 1 a § 228 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku. Správanie sťažovateľky v priebehu celého doterajšieho trestného konania k dĺžke konania vo významnej miere neprispelo, keďže z jej podnetu bolo hlavné pojednávanie odročené v jedinom prípade, a to pojednávanie nariadené na 6. september 2018. Sťažovateľka o odročenie pojednávania požiadala z dôvodu kúpeľnej liečby.

15. Pri hodnotení tretieho kritéria ústavný súd musel vziať do úvahy skutočnosť, že konanie na okresnom súde trvalo od podania obžaloby 30. septembra 2013 do právoplatného prerušenia konania 5. júna 2019 bezmála šesť rokov, pričom konanie je dosiaľ prerušené. Už doterajšia dĺžka konania by sama osebe postačovala na konštatovanie neprimeranej dĺžky súdneho konania, keďže s ohľadom na trvajúce prerušenie konania je meritórne rozhodnutie prvostupňového súdu v nedohľadne.

16. Zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

17. Napriek tomu, že z obsahu predloženého súdneho spisu je zrejmé, že okresný súd sa pokúšal opakovane a v pravidelných intervaloch vo veci pojednávať, okrem celkovo neprimeranej dĺžky konania je možné v postupe okresného súdu prakticky od jeho začiatku identifikovať neefektívnosť a nesústredenosť, ktorá nepochybne popri správaní obvineného prispela k celkovo neprimeranej dĺžke konania.

18. V prvom rade sa neprimeraným javí časový úsek od podania obžaloby (30. septembra 2013) do prvého hlavného pojednávania (19. júna 2014), z ktorého je zrejmé, že okresnému súdu trvalo nariadenie a uskutočnenie prvého pojednávania vo veci viac ako 9 mesiacov.

19. Ako zbytočne zdĺhavý je možné označiť aj postup okresného súdu pri nariadení znaleckého dokazovania. Okresný súd nariadenie znaleckého dokazovania avizoval už na hlavnom pojednávaní konanom 2. decembra 2014, avšak o pribratí znalcov rozhodol až 30. marca 2015, teda po takmer 4 mesiacoch.

20. Proti uzneseniu o pribratí znalcov z 30. marca 2015 podal obžalovaný sťažnosť, na základe ktorej krajský súd uznesením č. k. 5Tos/14/2015 z 30. júna 2015 zrušil uznesenie okresného súdu o pribratí znalcov s poukazom na nadbytočnosť ďalšieho znaleckého dokazovania. Procesné úkony súdov spojené s nariadením znaleckého dokazovania, ktoré sa napokon nerealizovalo, tak mali za následok predĺženie konania o ďalšie 3 mesiace.

21. Okresný súd tiež vo veci nevykonával procesné úkony konal v období od 26. apríla 2016 do 25. januára 2017, keď nariadil termín hlavného pojednávania. V tomto období bol na pokyn okresného súdu vypracúvaný znalecký posudok znalcom [REDACTED] na účel posúdenia zdravotného stavu obžalovaného. Napriek tomu, že okresný súd znalcovi určil lehotu

na vypracovanie posudku 60 dní a spis bol znalcovi okresným súdom zaslaný 22. júna 2016, znalec posudok podal až 6. decembra 2016. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02, II. ÚS 523/2010, II. ÚS 612/2015).

22. Ďalší nesústredený postup je možné na strane okresného súdu identifikovať pri predkladaní súdneho spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na základe návrhu obžalovaného na prikázanie veci inému okresnému súdu. Súdny spis bol najvyššiemu súdu postúpený 24. januára 2018, no už 2. februára 2018 bol okresnému súdu vrátený ako predčasne predložený pre absenciu vyjadrenia všetkých sudcov okresného súdu. Po odstránení nedostatku bol súdny spis opätovne predložený najvyššiemu súdu, a to 23. marca 2018. Uznesením č. k. 2Ndt/3/2018 z 27. marca 2018 najvyšší súd rozhodol o neodňatí veci okresnému súdu.

23. Na základe znaleckého posudku č. 3/2019 znalca [REDAKOVANÉ], ktorý bol vyžiadaný v inej trestnej veci obžalovaného vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 6T/84/2017 a z ktorého záverov vyplynulo, že obžalovaný pre nepriaznivý zdravotný stav nie je schopný zúčastňovať sa na pojednávaníach, okresný súd uznesením č. k. 33T/95/2013-1000 z 24. mája 2019 právoplatným 5. júna 2019 trestné konanie podľa § 290 ods. 1 v spojení s § 283 ods. 1 a § 228 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku prerušil a vo veci ďalej nekoná.

24. S ohľadom na uvedené ustanovenia Trestného poriadku bolo prerušenie konania obligatórne a jeho dôvodnosť vyplynula zo záverov znaleckého posudku č. 3/2019, preto ústavný súd obdobie po prerušení konania neposudzoval ako obdobie bezdôvodnej nečinnosti okresného súdu. Odhliadnuc od tejto skutočnosti, dospel ústavný súd k záveru, že z pohľadu sťažovateľky, ktorá je v procesnom postavení osoby poškodenej trestným činom, je absencia čo i len prvostupňového rozhodnutia okresného súdu po viac ako ôsmich rokoch od podania obžaloby vnímaná veľmi citlivo a jej význam pre sťažovateľku je nepopierateľný. Z tohto dôvodu v spojení s neefektívnou činnosťou okresného súdu v prípadoch uvedených v bodoch 18 – 23 odôvodnenia tohto nálezu považoval ústavný súd aj dobu šiestich rokov konania od podania obžaloby do jeho právoplatného prerušenia za neprimeranú, preto konštatoval porušenie sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

25. Ústavný súd tiež považuje za potrebné uviesť, že aj keď nevykonávanie procesných úkonov okresného súdu vyvolané zákonným dôvodom v podobe obligatórneho prerušenia konania neposudzoval ako bezdôvodnú nečinnosť, bude povinnosťou okresného súdu v ďalšom konaní pravidelne preverovať, či sa okolnosti zdravotného stavu obžalovaného nezmenili natoľko, aby bolo možné v konaní pokračovať a meritórne rozhodnúť.

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal,

aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľky právoplatne skončená (bod 2 výroku tohto nálezu). Takto uložená povinnosť bude v aktuálnom štádiu prerušeného konania inkorporovaná práve do povinnosti okresného súdu pravidelne preverovať, či sa okolnosti zdravotného stavu obžalovaného nezmenili v miere umožňujúcej v konaní pokračovať, a meritórne rozhodnúť.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

29. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

30. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej s'ťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

31. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa, je povinný s'ťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

32. S'ťažovateľka v ústavnej s'ťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur, čo odôvodnila tým, že „v dôsledku zdlhavého a neadekvátneho postupu súdu v predmetnom trestnom konaní dlhodobo zažíva obrovský strach a stres“.

33. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

34. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

35. Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, berúc do úvahy, že s'ťažovateľka sa o predĺženie tejto doby nijako nepričinila, a zohľadňujúc aj konkrétne okolnosti prípadu a v neposlednom rade aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur, teda vo výške navrhovanej s'ťažovateľkou, za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

36. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

37. S'ťažovateľka v ústavnej s'ťažnosti požiadala o priznanie náhrady trov konania, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Keďže s'ťažovateľka trovy konania

do dňa rozhodnutia ústavného súdu nevyčísliła, ústavný súd jej priznal náhradu trov konania, ktoré vyplývajú z obsahu spisu. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a prípravu zastúpenia, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 153,50 eur, t. j. spolu 307 eur, čo spolu s režijným paušálom za dva úkony [2 x 9,21 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky), t. j. 18,42 eur] predstavuje sumu 325,42 eur. Trovy právneho zastúpenia boli preto priznané v celkovej sume 325,42 eur, tak ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

39. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu